

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulupaus täsmennettävä

Pelkästään lainsäädäntöä lukemalla voi saada kuvan siitä, että julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulupaus olisi kattava. Palveluvalikoima on kuvattu, palveluilla on laatuvaatimukset ja niiden saamisen on määräajat. Lainsäädäntöä on lisäksi täydennetty sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten laatimalla ohjeistuksella, jolla palvelulupausta on pyritty täsmentämään etenkin yhtenäisen soveltamiskäytännön aikaansaamiseksi.

Lainsäädännön ja suositusten keskeisin ongelma on kuitenkin se, että se jättää hyvinvointialueille huomattavan tulkinnanvaran etenkin sille, missä laajuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestetään ja millä kriteereillä potilas tai asiakas pääsee palveluihin. Tukinnanvaraisuus johtuu siitä, että palvelulupausta ei ole määritelty riittävän tarkkarajaisesti. Esimerkiksi käsitteille "tarpeenmukaisuus", "riittävyys", "oikea-aikaisuus", "kohtuullisuus" ei ole annettu tarkkaa sisältöä.

Tulkinnanvaraisuudesta seuraa monia ongelmia. Valtiovallalle on hankalaa mitoittaa hyvinvointialueiden rahoitus. Hyvinvointialueet eivät tiedä, mitä lainsäädäntö niiltä tarkasti ottaen vaatii. Hyvinvointialueet tulkitsevat lainsäädäntöä eri tavalla, mistä seuraa kansalaisten eriarvoisuus palvelujen saannissa. Kansalaiset eivät tiedä, mitä ja millaisia palveluja he tulevat samaan hyvinvointialueilta ja mitkä palvelut heidän tulee järjestää itse. Yksityisillä palveluntuottajilla on haasteita tarjota julkista palvelulupausta täydentäviä palveluja ja niihin varautumisen muotoja (säättämis- ja vakuutus tuotteet).

Julkisen sosiaalihuollon palvelulupausta on täsmennettävä em. syiden ohella myös tarpeella sopeuttaa julkisia menoja vastamaan nykyistä paremmin talouden kantokykyä. Yksi keino siihen on palvelulupauksen mitoittaminen siten, että menojen kasvua hillitään.

Näillä perusteilla EK esittää seuraavan hallituksen ohjelmaan seuraavaa

- **Hallitus antaa eduskunnalle lakiesityksen julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulupauksen täsmentämiseksi. Selkeyttämisen lisäksi tarkoituksena on mitoittaa palvelulupaus siten, että vähentää hyvinvointialueiden sote-menoja X miljoonalla eurolla vaalikauden loppuun mennessä. Palvelulupauksen täsmentämistä koskevat lakiesitykset annetaan eduskunnalle budjettilakeina syksyllä 2028.**
- **Täsmentäminen valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön asettamassa työryhmässä, joka koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon, lääketieteen, julkisen talouden, perusoikeusjuridiikan ja yksityisen sektorin asiantuntijoista.**
- **Valmistelua johtaa tätä tarkoitusta varten asetettu ministerityöryhmä.**
- **Valmisteluryhmän tulee erityisesti ottaa kantaa lupauksen ulkopuolelle jätettäviin palveluihin. Valmisteluryhmän tulee myös laatia ehdotus, miten palvelulupauksen sisältöä päivitetään määräajoin.**
- **Asetettavan valmisteluryhmäryhmän työtä tukee Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, jolle valtion osoittaa erillismäärärahan tätä tarkoitusta varten.**

Lisätiedot:

Johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, puh. 040 544 4609